

Poziom ochrony informacji o kontrolowanym analiza stanu prawnego

dr Elżbieta Jarzęcka-Siwik

SAN w Łodzi, Wydział w Warszawie

Katedra Administracji i Zarządzania Publicznego

Przestrzeń, której dotyczyła analiza prawna:

- informowanie ma związek z działalnością kontrolną, znaczenie ma etap postępowania, którego dotyczy informowanie - chodzi o kontrolę zakończoną: art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a u.d.i.p., mówi o dokumentacji **przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie** podmiotów ją przeprowadzających,
- treść informacji – zależy od zakresu kompetencji,
- forma (postać) informacji – wynika z zasady pisemności,
- podstawa prawna udostępniania informacji określana jest z uwzględnieniem subsydiarności i tajemnic ustawowych

Obszar badań to przepisy regulujące działalność :

- 3 organów kontroli państwowej(NIK, PIP,GIODO)
- 5 organów kontroli specjalistycznej(branżowej) tj. Inspekcji Handlowej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Ochrony Środowiska, Inspekcji Transportu Drogowego;
- organów kontroli podatkowej,
- organów kontroli w administracji rządowej.

Poziom ochrony informacji w kontroli państwowej –

NIK:

- rodzaj przetwarzanych informacji
- zakres tajemnicy kontrolerskiej – art. 28a i 73 ustawy o NIK
- regulacja dostępu do akt – art. 35a ustawy o NIK (dostęp do akt czy dostęp do informacji w nich zawartych – niejednolite poglądy judykatury)
- warunek uchylenia tajemnicy kontrolerskiej zgoda Prezesa NIK jako dysponenta tajemnicy kontrolerskiej. Nie ma ustawowo określonych przesłanek, które jasno wskazywałyby powody uchylenia tajemnicy - należy więc zastosować swoisty test ważenia interesów

Poziom ochrony informacji w kontroli państwowej:

PIP

- obowiązek ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa,
- poufność co do tożsamości pracownika lub innej osoby, która udzieliła inspektorowi informacji w sprawach objętych kontrolą i może być narażona na uszczerbek z tego powodu (art. 23 ust. 2-5),
- ochrona informacji o osobie składającej skargę,
- tajemnica pracownika PIP – art. 45 (obejmuje także ww. trzy kategorie informacji) , nieograniczona w czasie i brak przesłanek uchylenia. Praktyka stosowania: informacje na stronie www, w treści decyzji odmownych nie powoływano art.45

Poziom ochrony informacji w kontroli państwowej:

GIODO

- obowiązek ochrony danych osobowych i innych tajemnic,
- brak regulacji określającej tajemnicę kontrolerską GIODO,
- próby konstruowania takiej tajemnicy w oparciu o art. 39 ust. 2 u.o.d.o.
- nie ma odrębnej regulacji dostępu do materiałów kontrolnych,

Poziom ochrony informacji w kontroli specjalistycznej

IH

- brak klauzuli ograniczającej dostęp do programu kontroli,
- chronione są informacje uzyskane podczas kontroli, dotyczące stosowanej technologii bądź stanowiące tajemnicę handlową ale nie dotyczy to danych, których ujawnienie jest konieczne, aby usunąć zagrożenia dotyczące danych produktów lub usług - art. 16 ust. 5 u.i.h..
- obowiązek zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów (art. 10 ust. 2 oraz art. 18 ust. 6 u.i.h.).
- **brak odrębnej tajemnicy publicznoprawnej albo zawodowej, a zakres ochrony zależy od działania podmiotów kontrolowanych i wyznaczenia przez nich zakresu ich tajemnic.**

Poziom ochrony informacji w kontroli specjalistycznej

PIS

- art. 29a u.p.i.s. - uzyskane przez organy PIS w trakcie kontroli informacje, dokumenty i inne dane zawierające tajemnicę prawnie chronioną kontrolowanego nie mogą być przekazywane innym organom ani ujawniane, jeżeli nie jest to konieczne ze względu na ochronę życia lub zdrowia człowieka, z wyłączeniem żądania sądu lub prokuratora w związku z toczącym się postępowaniem;
- **brak odrębnego typu tajemnicy zawodowej;**
- **brak przesłanek do odmowy udostępnienia informacji publicznej jeżeli przedsiębiorca nie określił obszaru ochrony.**

Poziom ochrony informacji w kontroli specjalistycznej

IW

- ustawodawca nie określa zasad dostępu do akt kontroli, czy protokołu kontroli
- tajemnica zawodowa: art. 19 ust. 5 u.i.w. stanowi , że uzyskane w wyniku kontroli informacje, dokumenty i inne dane, dotyczące w szczególności stosowanej przez kontrolowanego technologii, nie mogą być przekazywane oraz ujawniane innym organom, chyba że stanowią dowód popełnienia czynu zabronionego przez ustawę;
- Wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2013r., I OSK 108/13, opubl. CBOSA dot. dostępu do listy przedsiębiorców używających soli przemysłowej przy produkcji żywności

Poziom ochrony informacji w kontroli specjalistycznej

IOŚ

- nie ma odrębnej tajemnicy;
- udostępnianie informacji z kontroli IOŚ następuje na podstawie przepisów u.d.i.p., a jeśli informacje te odpowiadają definicji „informacji o środowisku i jego ochronie”, określonej w art. 8 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – na podstawie tej ustawy

Poziom ochrony informacji w kontroli specjalistycznej

ITD

- centralna ewidencja naruszeń ujawnionych w toku kontroli - dostęp tylko dla uprawnionych organów;
- brak ograniczeń dostępu do materiałów z kontroli;
- **brak odrębnej tajemnicy zawodowej;**
- poziom ochrony wyznacza u.d.i.p.
- nie są chronione dane dotyczące np. planów, metod kontroli, w tym używanych do pomiarów urządzeń.

- ## Poziom ochrony informacji w kontroli podatkowej
- dostęp do informacji zgromadzonych w toku kontroli podatkowej jest ograniczony tajemnicą skarbową;
 - ustawa o.p. reguluje między innymi zakres chronionych informacji, przesłanki dostępu do tych informacji dla innych organów oraz tryb ochrony (klauzula);
 - tajemnicę wyłączają przepisy szczególne np. art. 36 i 37 ustawy o finansach publicznych.

- Poziom ochrony informacji w kontroli rządowej**
- ograniczeniu do programu kontroli w trakcie trwania postępowania kontrolnego;**
 - ograniczenie dostępu do akt w toku kontroli - art. 55 ust. 1 u.k.a.rz.**
 - zakaz udostępniania danych osobowych pracownika lub innej osoby, jeżeli zastrzegły one nieujawnianie danych umożliwiających ich identyfikację, a zachodzi uzasadniona obawa, że udzielone informacje w sprawach objętych kontrolą mogą narazić tego pracownika lub osobę na jakikolwiek uszczerbek – art. 55 ust 2 u.k.a.rz.**

Podsumowanie:

- przepisy są niejasne i trudno je stosować w praktyce,
- w wielu przypadkach regulacja jest albo bardzo ogólna, albo jej brak
- brak konkretnych przesłanek zwolnienia z tajemnicy (czy zgoda dysponenta tajemnicy wystarcza?);
- brak w wielu ustawach odnoszących się do działalności kontrolnej właściwej regulacji dostępu do akt kontroli,
- potrzebna jest prosta w zastosowaniu i podlegająca kontroli sądowej przesłanka odmowy udostępnienia informacji uzyskanych w toku kontroli. Może to być tajemnica kontrolerska (podobnie jak w NIK) ze wskazaniem zasad zwolnienia z obowiązku jej zachowania.

„Prawo to jest inżynieria. Ma tę cechę, że musi być użyteczne do czegoś, że musi rozwiązywać konkretne problemy, które zahaczają o najróżniejsze dziedziny życia”.

Prof. E. Łętowska

Wydaje się, że w analizowanej materii ta cecha nie jest dostatecznie uwzględniona